

УДК 378.4

DOI:

Наталія Мукач, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка"

Олена Мукач, кандидат економічних наук, доцент, завідувач відділу докторантури та аспірантури
Національного університету "Львівська політехніка"

Роман Драган, магістр кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету "Львівська політехніка"

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БУХГАЛТЕРА КРИЗЬ ПРИЗМУ ПОТРЕБ РОБОТОДАВЦІВ

У статті висвітлено проблему професійної підготовки майбутніх бухгалтерів у контексті вимог роботодавців. Виконано аналіз сучасної науково-педагогічної та економічної літератури, що висвітлює різноманітні аспекти проблеми дослідження. З'ясовано потреби роботодавців щодо знань, умінь і навичок, професійних цінностей та ставлення бухгалтерів задля забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці фахівців. Доведено, що високоякісна підготовка фахівців з бухгалтерської справи можлива за умови врахування міжнародних тенденцій розвитку освіти та професії, врахування інтересів працедавців і потреб ринку праці, активної участі професійних організацій у формуванні освітньо-професійних програм підготовки бухгалтерів.

Ключові слова: бухгалтер; професійна підготовка; роботодавець; професійна організація; міжнародні тенденції.

Літ. 13.

Nataliya Mukach, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Professor of the Pedagogy and Innovative Education Department, Lviv Polytechnic National University

Olena Mukach, Ph.D.(Economy), Associate Professor, Head of the Doctoral and Postgraduate Studies Department, Lviv Polytechnic National University

Roman Dragan, Master of the Pedagogy and Innovative Education Department, Lviv Polytechnic National University

PROFESSIONAL TRAINING OF ACCOUNTANT THROUGH THE PRISM OF EMPLOYERS' DEMANDS

The article highlights the problem of professional training of future accountants in the context of the employers' requirements. The analysis of modern scientific and pedagogical, and economic literature, which covers various aspects of the research problem (professional functions of an accountant, the role of professional organizations in the training of an accountant, professional values and attitudes of a modern accountant, use of information and communication technologies in accounting and training of accountants) has been conducted. The factors that determine the rapid development of the accounting profession (globalization of the world economy, changes in capital markets, the rapid development of information and communication technologies, the growing importance of management systems, exacerbation of corporate governance problems, trends in reporting) have been determined. The needs of employers for knowledge, skills and abilities (formed worldview, analytical, communicative, interpretive, strategic, tactical, critical thinking, managerial knowledge and skills), professional values and attitudes of accountants to ensure competitiveness in the labour market have been defined. The role of professional organizations in the professional training of accountants (participation in the development of industry standards of higher education, participation in the final control, participation in state certification) is determined. It is proved that it is possible to provide high-quality training of accounting specialists taking into account the international trends in education and profession, the interests of employers and labour market needs, active participation of professional organizations in the formation of educational and professional training programs for accountants. It is noted that the modern labour market demands the accountants who have a knowledge base, skills and abilities, demonstrate appropriate professional values and attitudes that allow them to perform professional functions that contribute to the competitiveness of enterprises in both domestic and international economic space at a high level.

Keywords: an accountant; professional training; an employer; professional organization; international trends.

Постановка проблеми. У міжнародному економічному просторі питання політики у галузі обліку й аудиту є повноваженням

Міжнародної федерації бухгалтерів (англ. International Federation of Accountants) – організації міжнародного рівня, дата заснування якої сягає 1977 р. Власне,

під час 11 Всесвітнього конгресу бухгалтерів, який відбувся 7 жовтня 1977 р. у м. Мюнхен (Німеччина) було започатковано діяльність Міжнародної федерації бухгалтерів, основне завдання якої полягало у реалізації координаційної функції, що стосувалася діяльності професійних організацій у сфері обліку, аудиту та фінансової звітності. Зокрема, Міжнародна федерація бухгалтерів розробляє міжнародні стандарти, що охоплюють як проблеми професійної підготовки бухгалтерів, так і їхньої професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблема професійної підготовки майбутніх бухгалтерів є предметом дослідження низки науковців, як педагогічної, так і економічної галузі. Зокрема, аналізують професійні функції бухгалтера (О. Гуцалюк, Т. Давидюк, К. Бориська, Т. Меліхова, Н. Чакалова, Т. Середенко, О. Пальчук, Н. Нечай); роль професійних організацій у професійній підготовці фахівця-обліковця висвітлюють С. Зубілевич, О. Крилова; професійні цінності та ставлення сучасного бухгалтера студіюють О. Лугова, А. Єременко, І. Кириченко, Ю. Косовська; використання інформаційно-комунікаційних технологій у бухгалтерській справі та підготовка до бухгалтерів висвітлюється у працях І. Плікус, Т. Жукової, О. Осадчої тощо.

У науково-педагогічній та економічній літературі знаходимо свідчення того, що передбачається інтенсивний розвиток бухгалтерської справи та професії бухгалтера. “В сучасних умовах, що характеризуються високою динамічністю зовнішнього середовища і волатильністю ринків збуту продукції, прийняття управлінських рішень на основі тих чи інших концепцій менеджменту стає все більш складним завданням. При цьому зростає роль засобів, методів і технологій в підготовці обґрунтування прийнятих управлінських рішень не тільки оперативного характеру, але, перш за все, у сфері стратегічного прогнозування і планування діяльності підприємств” [1]. Така теза підтверджується низкою факторів, серед яких науковці виокремлюють розвиток регуляторної та управлінської функцій в економіці підприємств і на рівні держав загалом. “Чинники, які впливають на сучасну освіту бухгалтера, включають глобалізацію світової економіки, зміни на ринках капіталу, стрімкий розвиток інформаційно-комунікативних технологій, зростання важливості систем управління, загострення проблем корпоративного управління, тенденції у звітності” [5, 178].

Зважаючи на актуальність проблеми дослідження та недостатність її висвітлення в науково-педагогічній літературі, визначено мету

цієї розвідки – висвітлити проблему професійної підготовки сучасного бухгалтера крізь призму потреб роботодавців. Для досягнення мети визначено такі завдання: 1) виконати аналіз науково-педагогічної та економічної літератури з проблеми дослідження, а також 2) висвітлити вимоги й потреби працедавців щодо професійної підготовки бухгалтерів.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація здійснює вплив на розвиток міжнародної податкової політики, облік прибутків та їх оподаткування на міжурядовому рівні, що пов'язано із розвитком міжнародного бізнесу, електронного бізнесу тощо. Наприклад, функціонування таких компаній, як Facebook, Amazon, Netflix зумовлює необхідність вжиття урядами держав заходів щодо регулювання ситуації із зростанням кількості робочих місць, трансферним ціноутворенням тощо. Погоджуємося із думкою, висловленою дослідниками О. Пальчук та Н. Нечай: “Нові вимоги до підготовки фахівців з бухгалтерського обліку, що ставлять сучасні умови господарювання визначені, в першу чергу, змінами в ідеології нормативної регламентації бухгалтерського обліку від централізованого регламентування методики, технології та процедури до регламентування принципів ведення обліку та децентралізації вибору суб'єктом господарювання сукупності конкретних методів і форм ведення бухгалтерського обліку, що здійснюється виходячи з загальноприйнятих правил та особливостей діяльності суб'єктів господарювання. Все це зумовлює особливу важливість процесу формування облікової політики підприємства” [8, 106].

Відповідно до Міжнародних стандартів освіти, “професійні бухгалтери дедалі частіше повинні бути технічними експортерами, які мають блискучі комунікативні навички і здатні відповідати вимогам щодо інформації та складання звітності, які висуває нова економіка, що ґрунтується на знаннях” [2]. На це звертають увагу й науковці О. Пальчук та Н. Нечай, зазначаючи: “у вступі до Міжнародних стандартів освіти зазначено, що бухгалтер повинен бути технічним експертом із високими комунікативними навичками і відповідністю вимогам щодо інформації та складання звітності, які висуває нова економіка. Міжнародні стандарти освіти проголошують нові вимоги до професії обліковця. Отже, бухгалтер сучасності – це компетентна, освічена особистість, котра йде в ногу з часом. Це всебічно розвинена людина, що постійно займається самовдосконаленням та професійним розвитком та ніколи не зупиняється на

досягнутому, це комунікабельний, здатний до продуктивного ділового спілкування спеціаліст, що в змозі розібратися у самих складних економічних питаннях” [8, 105].

Важливе значення у розвитку професії бухгалтера відіграє впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, що вимагає від закладів вищої освіти підготовки фахівців, готових до їх використання у професійному середовищі. Все частіше програмне забезпечення заміняє працю бухгалтера, автоматизує комплексні та багатогранні процеси ведення бізнесу, обґрунтовує доцільність використання потенціалу аутсорсингу деяких послуг. Оволодіння знаннями, вміннями і навичками, що відповідають потребам ринку праці, запитам й інтересам працедавців, є одним із основних завдань професійної підготовки бухгалтерів. Знання про нові моделі ведення бізнесу, фінансування, системи платежів та надання послуг тощо стають надзвичайно важливими для ефективного виконання професійних функцій.

У міру розвитку бізнесу будуть посилюватися й вимоги та очікування роботодавців до професійної підготовки бухгалтерів, яким знадобляться знання й компетентності, сформований світогляд для обробки значної кількості інформації, підготовки різноманітних видів звітів; співпраці та спілкування як із працівниками компанії, так і її партнерами, інтерпретації і пояснення цифр; тлумачення інформації, сприяння організаціям у досягненні короткострокових та довгострокових цілей; стратегічного мислення і активної участі у процесі прийняття рішень. “Відповідно до “Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників” [4] визначено, що для обіймання посади головного бухгалтера, начальника (завідувача) відділу (управління) бухгалтерського обліку кваліфікаційними вимогами є: повна вища освіта відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст), післядипломна освіта в галузі управління; стаж бухгалтерської роботи за професіями керівників нижнього рівня: для магістра – не менше двох років, спеціаліста – не менше трьох років” [3, 84].

У зв’язку із глобалізацією трансформується професійне середовище та функції, які покладаються на сучасних бухгалтерів. Сьогодні очікується, що фахівці бухгалтерської справи повинні володіти вміннями і навичками, необхідними для функціонування у швидкозмінному полі ділової практики, що характеризується розширенням географічних меж. “Діяльність підприємств висуває досить

високі вимоги до професійних навичок, знань і умінь бухгалтера-аналітика. Сьогодні він є активним учасником процесу менеджменту на підприємстві. Саме тому назріла потреба у радикальній трансформації становлення професії обліковця у плінні сучасних викликів, зокрема: законодавчо закріпити положення про статус бухгалтера-аналітика; підняти престиж вищої освіти за спеціальністю “Облік і оподаткування”; поглибити важливість професійної, громадської і суспільної ролі та місця фахівця; зростання ролі працедавців у формуванні критеріїв навчання спеціаліста та оцінюванні його компетентності” [9, 456].

Дослідник С. Зубілевич зауважує, що з кожним роком зростає роль роботодавців та професійних організацій, які залучаються до формування освітньо-професійних програм підготовки майбутніх бухгалтерів. Так, авторка стверджує, що “однією з обов’язкових умов визнання високої кваліфікації фахівця з обліку у світі є наявність сертифікату визнаної професійної організації, як правило, члена Міжнародної федерації бухгалтерів (МФБ)” [4, 177]. Однак залучення професійних організацій до процесу професійної підготовки фахівців бухгалтерської справи зумовлене тим, що Україна започаткувала впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності. Відтак науковець вбачає роль професійних організацій у професійній підготовці майбутніх бухгалтерів у такому: “участь у розробці галузевих стандартів вищої освіти освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра та магістра з обліку і аудиту; участь у розробці робочих навчальних планів підготовки бакалаврів та магістрів, окремих ЗВО (за їх ініціативою); участь або й адміністрування підсумкового контролю з навчальних дисциплін, які включені до переліку кваліфікаційних екзаменів для отримання сертифіката; участь у державній атестації освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра та магістра з обліку і аудиту” [4, 180].

Дискутується питання формування вмінь і навичок майбутнього фахівця бухгалтерської справи. Сьогодні бухгалтер повинен володіти вміннями і навичками користування сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями. С. Шевченко наголошує на доцільності формування комплексу професійних компетентностей, що визначають готовність випускника закладу вищої освіти до виконання професійних функцій [13].

Доцільність застосування компетентнісного підходу у підготовці майбутніх бухгалтерів обґрунтовує А. Солоненко, зазначаючи, що тут йдеться не тільки про фахові знання спеціалістів у бухгалтерській справі, їхні вміння і навички, а

ще й відповідні професійні цінності та ставлення [12]. Дослідники зауважують, що “відповідальність за належний рівень економічної безпеки підприємства покладається не лише на фахівців з безпеки, але й на той персонал, який виступає суб’єктом забезпечення безпеки. Оскільки бухгалтерська інформація виступає внутрішнім ресурсом забезпечення безпеки, яка в собі несе суттєві ризики діяльності підприємства, вимоги до професійних характеристик бухгалтера за таких умов значно зростають” [3, 84]. О. Лугова, А. Єременко, І. Кириченко та Ю. Косовська наголошують: “слід зазначити, що в Україні на даному етапі етичні норми до облікових працівників в письмовій формі не закріплено законодавчо. Вони ґрунтуються на традиціях і звичаях вітчизняної практики бухгалтерського обліку. Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України прийняла Кодекс етики Міжнародної федерації бухгалтерів, за Кодекс етики Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України, який є обов’язковим для дотримання усіма членами Федерації” [5, 158]. Окрім професійних умінь і навичок, особливе значення має концентрація уваги та зосередженість, без яких неможливо обробляти фінансову документацію, проводити інвентаризацію, готувати звітну документацію для фіскальної служби, реалізувати моніторинг фінансових потоків, здійснювати контроль за виробничими витратами тощо.

Специфікою бухгалтерської професії є те, що будь-яке підприємство, реалізуючи власну господарську діяльність, зобов’язане вести бухгалтерський облік на постійній основі. Така ситуація вимагає від сучасного бухгалтера постійного оновлення знань не тільки з обліково-економічних дисциплін (фіксація фактів про ведення господарсько-виробничих операцій підприємства, руху коштів, майна; ведення та збереження первинної документації, звітування про діяльність підприємства тощо), але й оволодіння знаннями в галузі чинного законодавства України, що регулює питання працевлаштування, кадрового забезпечення тощо. Професіоналізм сучасного бухгалтера дослідники А. Саюн та О. Хотькіна визначають як: “... високу якість його діяльності як професіонала у сфері бухгалтерського обліку, що визнана клієнтами, роботодавцями та іншими зацікавленими особами. Компетентність бухгалтера це надання професіональним бухгалтером професійних послуг з відповідною ретельністю, старанністю, компетентністю з метою отримання клієнтом або роботодавцем

економічної вигоди від використання професійних компетентних послуг, і яка базується на останніх новаціях у практиці, законодавстві, методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності” [11, 148].

Тут варто розуміти, що діяльність бухгалтерів організовано за кількома напрямками: “каса, основні засоби, валютні операції, розрахунок зарплати, склад” [10]. Науковці стверджують, що бухгалтер “повинен орієнтуватися на всебічний розгляд проблеми, ситуації в країні і світі. Йому необхідно сприймати світ раціональним, логічним і впорядкованим, бачити і встановлювати закономірності. До того як прийняти рішення, аналітику необхідно розробити максимально детальний план, зібрати якомога більше достовірної інформації, об’єктивних фактів з обов’язковим залученням глибоких теоретичних знань, систематизувати їх, знайти загальні характерні риси, які визначають тенденцію розвитку будь-якого процесу. Аналітик повинен бути схильним до ретельної і методичної роботи при вирішенні проблем. Він повинен володіти аналітичним, критичним і креативним мисленням” [1, 189].

Вказані напрями є важливими для функціонування підприємства та його благополуччя, починаючи від розробки фінансового плану, ведення бухгалтерії і звітування. “Підготовка звітів про прибуток та витрати водночас із щомісячними обліковими документами – відповідальна робота бухгалтерів. Вони повинні вирішувати всі розбіжності, які виникають у фінансовому відділі. При необхідності, вони проводять розслідування, задля уточнення джерела проблеми. Якщо проблеми виникнуть в аудиторській системі, то можливим сприятливим рішенням буде встановлення більш продуктивної системи аудиту, що дозволить усунути ці проблеми” [7].

Досліджуючи досвід України у підготовці фахівців з бухгалтерської справи, П. Пуцентейло наголошує на тому, що “підготовка висококваліфікованих фахівців з обліку і оподаткування ... ґрунтується, перш за все, на засвоєнні студентами нормативних, професійно-орієнтованих дисциплін: фінансовий облік I, фінансовий облік II, економічний аналіз, аналіз господарської діяльності, управлінський облік, організація і методика аудиту, інформаційні системи і технології в обліку та аудиті, організація бухгалтерського обліку, підприємницьке право, фінансове право” [9, 454].

Висновки. Отже, як свідчить аналіз науково-педагогічної літератури, нормативних документів, що сформовані на основі опрацювання запитів

роботодавців, професійних організацій та попиту на ринку праці, професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі бухгалтерського обліку і аудиту є актуальною проблемою, на розв'язання якої спрямовуються зусилля системи вищої професійної освіти. На сьогодні затребуваними на ринку праці є бухгалтери, що володіють базою знань, сформованими вміннями і навичками, демонструють відповідні професійні цінності та ставлення, які дозволяють їм виконувати на високому рівні професійні функції, що сприяють забезпеченню конкурентоспроможності підприємств як у вітчизняному, так і міжнародному економічному просторі.

Виконане дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми дослідження. До напрямів подальших досліджень слід віднести проблему залучення роботодавців до професійної підготовки майбутніх фахівців бухгалтерської справи, що дасть можливість для формування і розвитку практичних умінь і навичок у контексті сучасного ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бруханський Р. Ф., Пуцентейло, П. Р. формування системи професійної підготовки бухгалтера-аналітика. *Інноваційна економіка*. 2016. Вип. 5–6. С. 187–198.

2. Гуцалюк О. М. (2020). Сучасний бухгалтер: його роль та місце в світі. Оргкомітет МНППК. Київ, Україна. URL: <http://intkonf.org/gutsalyuk-om-suchasniy-buhgalter-yogo-rol-ta-mistse-v-sviti/> (дата звернення: 05.11.2020).

3. Давидюк Т. В., Боримська К. П. Позиціонування обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства в навчальних планах фахівців напрямку підготовки Облік і аудит. *Економіка: реалії часу*. 2013. Вип. 3. С. 83–90.

4. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, затверджений Міністерством праці та соціальної політики України від 28.11.2001 р. “Дебет-Кредит”. *Український фінансово-бухгалтерський портал*. 2011. URL: <http://dtk.com.ua/show/1cid01175.html> (дата звернення: 05.11.2020).

5. Зубілевич С. Роль професійних організацій у підготовці бухгалтерів в Україні. *Нова педагогічна думка*. 2013. Вип. 2. С. 177–179.

6. Лугова О. І., Єременко А. В., Кириченко І. О., Косовська Ю. С. Професійна етика в роботі бухгалтера. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук “Modern Economics”*. 2019. Вип. 13. С. 154–160. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua> (дата звернення: 08.11.2020).

7. Обов'язки бухгалтера в деталях. (2020).

URL: <https://stimul.kiev.ua/articles.htm?a=obovyazki-bukhgaltera-ndash-v-detalyakh> (дата звернення: 10.11.2020).

8. Пальчук О. В., Нечай Н. М. Професія бухгалтер: історія та сучасність. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 20 № 2. С. 104–108.

9. Пуцентейло П. Р. (2017). Якість і зміст підготовки бухгалтера-аналітика. “Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки”: тези доповідей І Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 21 квітня 2017 р.). Ужгород: Видавництво УжНУ “Говерла”, 2017. С. 453–456.

10. Робота.ua. (2020). Бухгалтер. URL: <https://jobs.ua/career/view/44> (дата звернення: 09.11.2020).

11. Саюн А. О., Хотькіна О. Р. Проблеми підготовки фахівців з обліку, аналізу та аудиту. *Фінансовий простір*. 2013. Вип. 1. С. 147–150.

12. Солоненко А. А. (2015). Поведенческий бухгалтерский учет: реалии и перспективы. URL: http://vestnik.astu.org/Content/UserImages/file/economics_2015_1/11.pdf (дата звернення: 08.11.2020).

13. Шевченко С. В. Параметры готовности будущих бухгалтеров к автоматизации бухгалтерского учета на малых предприятиях. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. Вип. 41, № 94. С. 390–401.

REFERENCES

1. Brukhanskyi, R. F. & Putsenteilo, P. R. (2016). Formuvannia systemy profesiinoi pidhotovky bukhhaltera-analityka [The formation of accountant-analyst professional training system]. *An innovative economy*. Vol. 5–6. pp. 187–198. [in Ukrainian].

2. Hutsaliuk, O. M. (2020). Suchasni bukhhalter: yoho rol ta mistse v sviti [Modern accountant: his role and place in the world]. Kyiv. Available at: <http://intkonf.org/gutsalyuk-om-suchasniy-buhgalter-yogo-rol-ta-mistse-v-sviti/> (Accessed 05 Nov. 2020). [in Ukrainian].

3. Davydiuk, T. V. & Borymska, K. P. (2013). Pozytionuvannia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva v navchalnykh planakh fakhivtsiv napriamu pidhotovky Oblik i aydut [Positioning of accounting and analytical support of economic security of the enterprise in the curricula of specialists in the field of Accounting and Auditing training]. *Economy: the realities of time*. Vol. 3. pp. 83–90. [in Ukrainian].

4. Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv, zatverdzhenyi Ministerstvom pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy vid 28.11.2001 r. "Debet-Kredyt" [Handbook of qualification characteristics of workers' professions, approved by the Ministry of Labor and Social Policy of Ukraine dated 28.11.2001 "Debit-Credit"]. *Ukrainian financial and accounting portal*. 2011. Available at: <http://dtk.com.ua/show/1cid01175.html> (Accessed 05 Nov. 2020). [in Ukrainian].
5. Zubilevych, S. (2013). Rol profesiinykh orhanizatsii u pidhotovtsi bukhhalteriv v Ukraini [The role of professional organizations in the training of accountants in Ukraine]. *New pedagogical thought*. Vol. 2. pp. 177–179. [in Ukrainian].
6. Luhova, O. I., Yeremenko, A. V., Kyrychenko, I. O. & Kosovska, Yu. S. (2019). Profesiina etyka v roboti bukhhaltera [Professional ethics in the work of an accountant]. *An electronic scientific professional publication on economic sciences "Modern Economics"*. 2019. Vol. 13. pp. 154–160. Available at: <https://modecon.mnau.edu.ua> (Accessed 08 Nov. 2020). [in Ukrainian].
7. Oboviazky bukhhaltera v detaliakh (2020). [Accountant's responsibilities in detail]. Available at: <https://stimul.kiev.ua/articles.htm?a=obovyazki-bukhhaltera-ndash-v-detalyakh> (Accessed 10 Nov. 2020). [in Ukrainian].
8. Palchuk, O. V. & Nechai, N. M. (2011). Profesiia bukhhaltera: istoriia ta suchasnist [The profession of accountant: history and modernity]. *Scientific works of Kirovohrad National Technical University. Economic sciences*. Vol. 20. No. 2. pp. 104–108. [in Ukrainian].
9. Putsenteilo, P. R. (2017). Yakist i zmist pidhotovky bukhhaltera-analytika [Quality and content of training of an accountant-analyst]. "Oblik, analiz, audyt i opodatkovannja v umovah hlobalizaciji ekonomiky": tezy dopovidej I Miznarodnoji naukovo-praktychnoji internet-konferenciji (m. Uzhhorod, 21 kvitnia 2017 r.). – "Accounting, analysis, audit and taxation in the context of economic globalization": Abstracts of Papers of the I International Scientific and Practical Internet Conference (Uzhhorod, April 21, 2017 p.). (pp. 453–456). Uzhhorod. [in Ukrainian].
10. Robota.ua. Bukhhalter (2020). [Accountant]. Available at: <https://jobs.ua/career/view/44> (Accessed 09 Nov. 2020). [in Ukrainian].
11. Saiun, A. O. & Khotkina, O. R. (2013). Problemy pidhotovky fakhivtsiv z obliku, analizu ta audytu [Problems of training specialists in accounting, analysis and audit]. *Financial space*. Vol. 1. pp. 147–150. [in Ukrainian].
12. Solonenko A. A. (2015). Povedencheskiy buhgalterskiy uchet: realii i perspektivy [Behavioral accounting: realities and prospects]. Available at: http://vestnik.astu.org/Content/UserImages/file/economics_2015_1/11.pdf (Accessed 08 Nov. 2020). [in Russian].
13. Shevchenko, S. V. (2015). Parametry hotovnosti budushchih buhgalterov k avtomatszacyi buhgalterskoho ucheta na malyh predprijatijah [The parameters of the readiness of future accountants to automate accounting in small businesses]. *Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools*. Vol. 41, No. 94. pp. 390–401. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 17.11.2020

"Роками накопичений досвід може посперечатися із знанням".

Рассел Лінкольн Якофф
американський вчений

"Освіта – найвизначніше з усіх земних благ, але тільки тоді, коли вона найкращої якості. Інакше вона абсолютно марна".

Редьярд Кіплінг
англійський поет і прозаїк

"Хто думає про науку, той любить її, а хто не любить, той ніколи не припиняє вчитися, хоча б зовні він і здавався бездіяльний".

Тригорій Сковорода
український просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог

